
Komitet Nauk o Literaturze Polskiej PAN.

Biuletyn Polonistyczny 31/4 (110), 145-146

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

przedstawiany przez niego "obraz rzeczywistości". A. Nasalska pokazała, jak na literackim kształcie podróźniczych relacji z wczesnych lat 50-ych zaciążył socrealistyczny stereotyp w przedstawianiu przestrzeni ideologicznie "bliskiej" i "wrogiej", zaś E. Nawrocka stwierdziła m.in., że zmieniające się kolejno obrazy Europy w opisach podróży zagranicznych Marii Dąbrowskiej są dowodem konceptualizowania przestrzeni według określonych reguł filozoficznych, światopoglądowych, literackich, a także zmieniających się ról podróżującej.

Znalazł się także na konferencji referat odsłaniający egzystencjalne doświadczenie czasu przez bohatera - człowieka i artystę (A. Kochańczyk).

Zamykając listę różnych podejść do kategorii czasu i przestrzeni należy wymenić referat B. Zielińskiej, który ujmował czas jako kategorię pozatekstową - wiązał ją z sytuacją odbioru dzieła.

Barbara Domańska

maj 1988

"W STULECIE WIELKICH POLSKICH POWIEŚCI REALISTYCZNYCH"
(Gdańsk, 9-11 V 1988)

W dniach od 9 do 11 maja 1988 r. odbyła się w Gdańsku konferencja naukowa zorganizowana przez Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Gdańskiego oraz Instytut Badań Literackich PAN. Organizatorzy pragnęli w ten sposób nawiązać do setnej rocznicy ukazania się najwybitniejszych utworów literatury polskiej okresu pozytywizmu. Zamyśl ten powiódł się

tylko częściowo, o ile bowiem "Lalka" stała się tematem aż siedmiu wystąpień (w planie było ich nawet osiem), to zabrakło referatu poświęconego "Nad Niemnem". Ostatecznie mówiono głównie o twórczości Prusa i Orzeszkowej, Sienkiewicz okazał się niespodziewanie autorem wyjątkowo "niepopularnym".

J. B a c h ó r z (UG), w zamykającym obrady referacie "Spotkania na szczycie: Prus, Sienkiewicz, Orzeszkowa wzajem o sobie", zajął się samą ideą "trójcy pisarzy". Ma swoją wielką "trójkę" romantyzm (jej skład ulegał zresztą rozmaitym przeobrażeniom), ma ją i pozytywizm. Jednak kontakty trójki pisarzy wymienianych dziś niejako jednym tchem były za ich życia raczej sporadyczne. Tak więc np. Prus nie poznał nigdy Orzeszkowej osobiście, a wzajemna korespondencja całej trójki także do najistotniejszych dokumentów życia literackiego tamtej epoki nie należy. Prus, Orzeszkowa i Sienkiewicz oddziaływali na siebie głównie poprzez publikacje i lektury swoich dzieł. Szkic Bachórza zawierał nadto bardzo wnikliwe spojrzenie na różnie pojmowaną przez każdego z autorów misję pisarza w społeczeństwie polskim. Skomponowany został z trzech części nazywanych przez referenta "obrazkami" ("Prus, czyli o granicach rozsądnego pragmatyzmu", "Sienkiewicz, czyli o granicach ideologa i instytucji", "Orzeszkowa, czyli pragnienie czegoś więcej niż instytucja").

Wystąpienie Bachórza było jedynym, poświęconym całej "trójcy" naszych powieściopisarzy. Natomiast więcej niż połowę czasu przeznaczanego na obrady wypełniły dyskusje na temat "Lalki" - arcydzieła przeżywającego dziś prawdziwy renesans popularności, badanego przez literaturoznawców rozmaitych specjalności, posługujących się często zgoła odmiennymi metodami.

S. F i t a (KUL) w tekście zatytułowanym "Na drodze do